

Uherský vůl

14. května 1798 přišel za mnou ředitel Schramek:

„Pokud neruším“ – povídá, – „rád bych tu s vámi strávil půlhodinku. Čím se, pane, bavíte?“

„Mezi knihami, které jsem si vypůjčil od zdejšího luteránského pastora, /¹¹⁵ jsem objevil také anekdoty o Bedřichu II., které sebral Bűsching“ – odpovím. /¹¹⁶

„Jestli pak je mezi nimi tahle? Nebo snad ona? Či ta? Anebo ta o uherském volu?“

„Ta tam není.“

„Tak vám ji tedy řeknu. Bedřich a jeho mladší bratr Jindřich si vyšli po jedné vyhrané bitvě na procházku směrem k nedalekému františkánskému klášteru. „Kolik tu máte noviců?“ – zeptal se král kvardiána. – „Jen dva.“ – „Dejte je přivést.“ – Vešli dva svalnatí chlapíci, kterým nevoněla ani motyka ani šavle. – „Poslyšte, milý pátère“ – pravil král, – „ti se narodili, aby se oháněli mušketou a ne breviářem. Odvedu si je a místo nich vám sem pošlu dva jiné frátery. Ale z těch než vychováte kněze, to se notně zapotíte.“ – Poté Jindřichovi cizím jazykem řekl, že místo dvou františkánů pošle dva uherské voly. Kvardián však té řeči rozuměl a když králi za jeho milost děkoval, přísahal, že na věčnou paměť této královské milosti dá jednoho z těch noviců pokřtít na frátera Bedřicha a druhého na frátera Jindřicha.

Schramek se té vtipné kvardiánově odpovědi dal bezelstně do smíchu a já se smál s ním.

„Pane řediteli“ – povídám hlasem ještě překypujícím veselím a s rozesmátou tváří, – „dovolíte mi jednu otázku? Jestlipak jste někdy uherské voly viděl, pane?“

Schramek zkoprněl a pak se zapřísáhl, že mu ani na mysl nepřišlo, že by se mě tím mohl dotknout. Svou netaktností se cítil zahanben.

„Pane, znám vaši dobrotivost i vaši jemnou duši, a tak bych si nikdy nemyslel, že byste mi chtěl ublížit“ – odpověděl jsem mu, – „ujišťuji vás proto, že kdykoliv přijde řeč na můj národ, nebudete se muset přede mnou nikdy ospravedlňovat. Můj národ, pane, stejně jako jiný, má své slabé stránky. Ale jako málokterý má i svůj lesk. Maďar je hrdý na to, že je Maďar. Ale nechme toho. Vyložme karty: Viděl jste, pane, uherské voly?“

„Ano.“

„Nevěřím sice, ale vyloučené to není. Kdepak jste je viděl, pane?“

„Ve Vídni. Na dobytčích zápasech.“

„To ano. Tam jste je opravdu mohl vidět. Nuže předpokládám, že mi potvrdíte, že v mé vlasti je vůl bytost mnohem urozenější než v Čechách a na Moravě kůň.“

Bylo mi Schramka líto. On mě urazit nechtěl a nyní pochopil, že v jeho vlasti není ani kůň dost urozený a celý zrudl.

Ubozí Čechové! Ubozí ale teprve od dob Ferdinanda II.! Předtím byli i oni svobodní./¹¹⁷